

Implicații juridice ale valului pandemic asupra inițiativei antreprenoriale din România. Panoramă din mijlocul crizei sanitare globale - Partea I -

Drd. Claudia-Florina BOTAR

Școala Doctorală de Contabilitate, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Abstract

The rapidly developing coronavirus pandemic's footprint requires a deeper investigation in terms of the consequences on the business environment. The literature on this subject is vast, as confirmed by the present work, the unprecedented health situation creating the conditions for studies, analyses and syntheses related to the specific framework created by the crisis with resounding effects on the economic world. Highlighting how the pandemic situation has affected the legal position of enterprises, in terms of insolvency, dissolution, deregistration, etc., is the primary goal of the research on the repercussions of the pandemic wave on the entrepreneurial environment. In addition, we want to quickly discuss the level of interest that academics have in the topic, which is a crucial component in understanding the mechanisms underlying the events and their substance. The methods of analysis of the main topic define the methodology of scientific research, being represented by specific research techniques such as literature review, analysis, synthesis and specific means of bibliometrics. Overall, the coronavirus pandemic is significantly affecting businesses' legal circumstances, and researchers from all over the world are becoming interested in this issue.

Keywords: pandemic, research, consequences, entrepreneurship, insolvency, dissolution, legal status

Termeni-cheie: pandemie, cercetare, consecințe, antreprenoriat, insolvență, dizolvare, status juridic

Clasificare JEL: L26, G01, G33

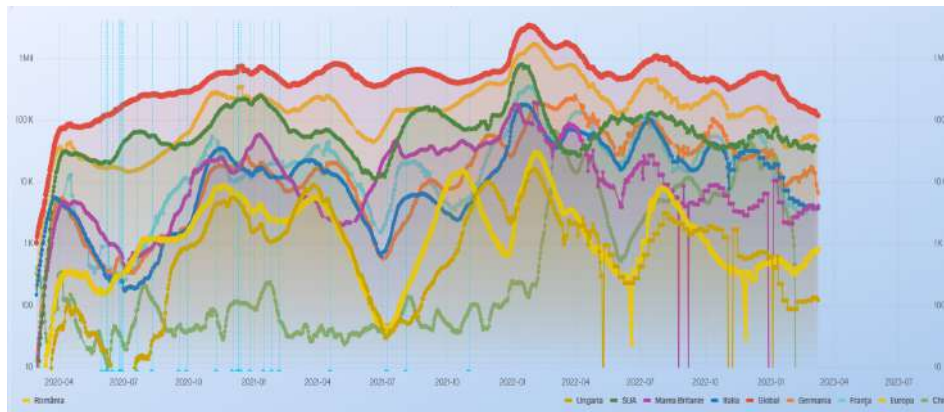
To cite this article: Claudia-Florina Botar, *Implicații juridice ale valului pandemic asupra inițiativei antreprenoriale din România. Panoramă din mijlocul crizei sanitare globale (I)*, CECCAR Business Review, N° 4/2024, pp. 1-14, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.04.01>

1. Introducere

1.1. Conturarea necesității derulării cercetării și delimitarea obiectivelor de cercetare

Modificările resimțite în mediul de business ca urmare a undei de șoc propagate de criza generată de COVID-19 se dovedesc a fi fără precedent. Prin prisma specificităților sale și a potențialului de a oferi plusvaloare mediului economic, antreprenoriatul nu a fost scutit de consecințele nefaste ale pandemiei asupra umanității. Efectele negative ale pandemiei de coronavirus se resimt semnificativ asupra domeniilor comerciale, culturale și sociale, precum și asupra vieții umane și a tehnologiei.

Pandemia a cunoscut de-a lungul existenței sale o evoluție fulminantă, așa cum poate fi observat în graficul de mai jos, aspect care a generat un „tsunami” la nivelul mediului economic în general și al celui de business în mod specific.

Graficul 1. Evoluția pandemiei de COVID-19 la nivel mondial

Sursa: Romanian Economic Monitor, <https://econ.ubbcluj.ro/roem/>, accesat în august 2023.

Impactul pandemiei de COVID-19 în ce privește creșterea numărului de persoane infectate și implicit afectarea și degradarea stării de sănătate a omenirii generează implicații și asupra stării de sănătate a companiilor, producând o serie de dezechilibre la nivelul structurii și al modalității de organizare a activității acestora. Caracterul omniprezent și puterea majoră de influență a bunăstării economice ale crizei sanitare determină studierea mecanismelor de acțiune a acestora și a modului de reacție a mediului de business astfel încât perioada nefastă să reprezinte o lecție învățată cu răsunet asupra dezechilibrelor ce vor urma pe scena lumii economice și nu numai.

Studiul întreprins gravitează în jurul obiectivelor de cercetare, care constituie pilonul fundamental în construirea universului pe tema propusă. Astfel, identificăm două obiective majore, care sunt detaliate în alte obiective secundare.

Primul obiectiv principal (O1) vizează conturarea interesului manifestat în direcția cercetării problematicei pandemiei în rândul comunității academice. Metoda de atingere a sa este reprezentată de revizuirea literaturii de specialitate prin intermediul tehnicii bibliometrice aplicate pe baza datelor colectate din platforma de cercetare Web of Science Core Collection. Necesitatea punctării acestuia constă în oglindirea problematicei crizei sanitare în lumea academică, aspect care justifică studiul aplicabilității sale și la nivelul proceselor organizaționale. Tema se dovedește viabilă indiferent de momentul realizării cercetării, aspect motivat de rezonanțele crizei asupra lumii afacerilor chiar la mult timp după minimizarea efectelor nefaste manifestate în mijlocul furtunii pandemice. Al doilea obiectiv (O2) conturează impactul perioadei pandemice asupra statusului juridic al companiilor autohtone în materie de insolvență și dizolvare și a situației profesioniștilor activi din punct de vedere juridic. Acest obiectiv este îndeplinit prin analiza și sinteza datelor puse la dispoziție de Oficiul Național al Registrului Comerțului, perioada studiată fiind intervalul cuprins între anii 2018 și 2022. Al doilea obiectiv este structurat astfel: O2.1 – evidențierea evoluției companiilor intrate în insolvență la nivel național și internațional, O2.2 – prezentarea evoluției profesioniștilor activi din punct de vedere juridic și O2.3 – redarea dinamicii dizolvărilor. Alături de alte aspecte adiacente, acestea intră sub lupa cercetătorului prin intermediul lucrării de față.

1.2. Conturarea demersului de cercetare

Articolul contribuie la întregirea imaginii de ansamblu a aspectelor empirice de pe terenul practic al mediului de afaceri cu privire la tema prezentată, evidențiind situația reală a inițiativei antreprenoriale în pandemie, obiectivul principal fiind redarea statusului juridic al entităților și cercetarea științifică a antreprenoriatului din

mijlocului crizei sanitare prin prisma interesului manifestat pentru acesta. Prin maximizarea investițiilor în cercetare și dezvoltare se creează premisele pentru conturarea unui plan bine definit în scopul identificării mecanismelor de acțiune a dezechilibrelor sociale sau sanitare cu efecte asupra economiei. Scopul acestuia este stabilirea măsurilor de contracarare și menținerea continuității activității companiilor pe o piață extrem de volatilă, atacată permanent de inamici mai mult sau mai puțin vizibili. Rodul procesului de observare este măsurat la nivelul rezultatelor cercetării științifice reflectate în studii, cercetări și analize care contribuie la asimilarea profundă a urmărilor crizei asupra umanității. Scopul este identificat în trasarea direcțiilor de acțiune în vederea facilitării procesului de redresare și conturarea detaliilor cu privire la mecanismele de declanșare și manifestare a unei situații nefaste similare, cu învățăminte pentru viitor.

Lucrarea de față evidențiază efectul pandemiei asupra stării juridice a companiilor în materie de insolvență și dizolvare și a situației profesioniștilor activi din punct de vedere juridic. De asemenea, ne propunem evidențierea amprentei crizei asupra problematicii abordate în vederea redării interesului specialiștilor și al mediului academic pentru impactul COVID-19 asupra antreprenoriatului.

Manifestarea interesului pentru aprofundarea cercetării economice a problematicilor aferente pandemiei este semnificativă. Pe baza formulei de căutare (All=(COVID-19) or All=(Coronavirus) or All=(SARS-CoV-2) or All=(Coronavirus disease 2019) or All=(2019-nCov) or All=(Pandemic)) aplicate în baza de date internaționale WoS la categoriile economie, finanțe, management și business sunt returnate 21.708 rezultate concretizate în articole, materiale editoriale, documente de procedură, capitole de cărți etc. Cele mai multe lucrări sunt produse în țări precum SUA (4.648), Anglia (2.380) și China (2.307). Per ansamblu, prin includerea unei multitudini de categorii concretizate în domenii de cercetare rezultă un bagaj informațional compus din 548.892 de lucrări apărute de la începutul perioadei pandemice până în prezent.

Mediile economic, social și sanitar au trecut prin transformări considerabile ca urmare a manifestării crizei generate de COVID-19, aprofundarea și consolidarea cercetării fiind un pilon de bază pentru analizarea efectelor și trasarea direcțiilor de acțiune în sensul pregătirii confruntării cu o nouă criză de o anvergură mai mică sau mai mare decât cea traversată recent.

2. Repere conceptuale ale metodologiei cercetării

Evoluția umanității stă pe umerii cercetării, neexistând progres în afara cunoașterii. Reușita eforturilor de conturare a unui material științific definit de atribute ale validității și congruenței reprezintă contribuția procesului de selecționare a metodelor de cercetare. Astfel, o sarcină dificilă pentru cercetător este alegerea metodelor adecvate pentru obținerea rezultatelor scontate.

În vederea conturării scopului propus, pe parcursul lucrării au fost utilizate ca instrumente principale de modelare a conținutului științific analiza, sinteza, comparația, revizuirea literaturii de specialitate, precum și tehnici arondate bibliometriei. Bibliometria face parte din categoria metodelor moderne de cercetare și presupune examinarea legăturilor dintre discipline, domenii de studiu, specializări și lucrări individuale și implicit a modalității de relaționare dintre acestea. (Zupic & Čater, 2015)

Metodologia cercetării constituie astfel un pilon fundamental în vederea îndeplinirii obiectivelor de cercetare și a evidențierii scopului principal al studiului, respectiv punerea sub lupa investigației a aspectelor referitoare la statutul juridic al companiilor într-o perioadă care a reprezentat o piatră de încercare pentru întreaga umanitate.

3. Revizuirea literaturii de specialitate

Pandemia de COVID-19 a determinat deplasarea masivă a interesului lumii academice, cercetătorilor și decidenților din mediul de business către analiza repercusiunilor pe termen lung manifestate în sectoarele-cheie din domeniile economic, sanitar și politic (Yelin *et al.*, 2020).

Economiile mapamondului pe vreme de pandemie au fost orientate și spre stimularea investițiilor în cercetare-dezvoltare, aspect cu dublă semnificație – pe de o parte este evidențiată identificarea soluțiilor sanitare în vederea rezolvării situației medicale, iar pe de altă parte se dorește echilibrarea economiilor prin plusvaloarea generată de cunoaștere (Simion & Preda, 2020).

Conlucrarea duală public-privat la nivelul autorităților de reglementare, al industriei științelor medicale, al partenerilor din zona prestării de servicii medicale și al companiilor din sfera tehnologiilor emergente a reprezentat un pilon esențial în lupta pentru garantarea prosperității economice, asigurarea supraviețuirii afacerilor și îmbunătățirea stării de sănătate a populației pe fondul crizei sanitare globale. Mediul academic, entități din industria medicală și organizații din sfera biotehnologiei au încheiat acorduri în direcția demarării de cercetări, studii și analize, eforturile dovedindu-se a fi substanțiale și de maximă necesitate date fiind circumstanțele aferente perioadei pandemice. (Boeriu, 2021)

În ce privește proiecțiile pentru viitor, oamenii de știință, instituțiile guvernamentale, sistemele de sănătate și alte structuri responsabile de starea de sănătate a umanității și a economiilor trebuie să recurgă la evaluarea lecțiilor oferite în mijlocul furtunii pandemice în vederea stabilirii noilor standarde de acțiune în situația declanșării unei noi crize. (Banca Europeană de Investiții, 2022)

În fața unei crize de mare anvergură cu potențial endemic, asemenea celei traversate recent, este necesar ca direcțiile de acțiune să dețină caracterul inovației, latură relevată prin deplasarea interesului comunităților din sfera academică și empirică spre cercetare-dezvoltare. În mod definitoriu, cercetarea, dezvoltarea și inovarea reprezintă fundamentul consolidării economiei inteligente și sustenabile conturate de atribute ale transparenței, inovației și inteligenței (KPMG, 2022; Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, 2020).

Situația de criză traversată de mediul antreprenorial, dublată de forțe motrice dominante care guvernează schimbarea într-o societate plurivalentă, „generează un cumul de factori care vor afecta semnificativ dinamica afacerilor din toate sectoarele economice, urmând, ca întotdeauna, ca la finalul încă greu de întrevăzut al acestor procese globale să rezulte învinși și învingători” (Burz-Pințaru, 2021). Pe latura inițiativei antreprenoriale s-au produs numeroase dezechilibre, aspect care a generat destabilizarea mediului de business în sensul reducerii numărului de înmatriculări de entități și al creșterii ratelor la nivelul suspendării activităților. (Botar, 2023) Conceptul de insolvență face referire la o situație nefastă traversată de organizație concretizată în incapacitatea de plată a datoriilor a căror exigibilitate este depășită (Lică, 2012).

Măsurile guvernamentale impuse pe timp de criză au contribuit la amânarea apariției efectului de domino în materie de insolvență în rândul companiilor cu un grad ridicat de sensibilitate economică pe fondul instituirii carantinei generale. „În loc să asistăm la un val de insolvențe, intervenția statului a creat starea de liniște de dinaintea furtunii, permițând companiilor afectate de Covid să evite insolvența – cel puțin pentru moment.” Maxime Lemerle, șeful departamentului Cercetare Sectorială și Insolvență din cadrul Allianz Trade, consideră că „ar fi trebuit să asistăm la o mulțime de insolvențe în 2020, dar ajutorul guvernamental masiv din partea statelor a «înghețat» situația multor companii și a oprit temporar intrarea lor în faliment. Sistarea treptată a sprijinului de stat va declanșa, în principiu, două tipuri de insolvențe: insolvența companiilor care nu erau viabile nici înainte de criză, dar care erau menținute pe linia de plutire prin măsuri de urgență și, respectiv, insolvența companiilor slăbite de criză, în special din cauza îndatorării lor excesive.” (Allianz, 2021).

Deși teoria economică arată o creștere a ratei insolvențelor pe fondul creat de pandemie, situația de facto relevă scăderea acesteia, aspect justificat de extinderea programelor guvernamentale de susținere a economiei în contextul dezechilibrului economic major creat de criza sanitară globală. Reducerea numărului de insolvențe se remarcă încă de la începutul perioadei pandemice, luând în calcul măsurile adoptate de guverne în vederea amortizării șocului economic, domeniile cel mai puțin afectate fiind cele cu beneficii majore primite din partea autorităților. (Elsinger et al., 2021)

În urma unui studiu privind percepțiile și expectativele IMM-urilor pe fondul crizei de COVID-19 și estimarea riscului de colaps financiar a fost evidențiată creșterea riscului de insolvență a acestora în medie cu aproximativ 10% la momentul izbucnirii pandemiei și cu 21% pe durata manifestării sale. Implementarea programelor de sprijin guvernamental și a modificărilor legislative în sens protectiv a reprezentat un pilon important în contracararea riscului de apariție a unui „tsunami” în materie de insolvență. Disponibilitatea finanțării externe a contribuit la fundamentarea considerabilă a deciziilor de investiții ale IMM-urilor și la redresarea durabilă după manifestarea efectelor crizei pandemice, alături de conturarea unui plan bine definit pentru restartarea și reorganizarea afacerilor. ([Kaya, 2022](#))

În cadrul unei cercetări privitoare la insolvența corporativă pe durata crizei sanitare la nivelul companiilor franceze a fost reflectată scăderea în medie cu 37% a lichidărilor judiciare în 2020 față de 2019, aspect datorat direcționării sprijinului masiv al statului către companiile private prin integrarea unui sistem de ajutor financiar (fond de solidaritate și împrumut garantat de stat) în cadrul mediului de business ([Stef & Bissieux, 2022](#)). Autoritățile au acordat un rol central politicii fiscale în vederea salvării companiilor de la riscul de insolvență cauzat de dezechilibrele legate de lichiditate ([Dörr et al., 2022](#)).

Într-un studiu derulat la nivelul companiilor de pe teritoriul Germaniei a fost evidențiat faptul că răspunsul mediului de afaceri la această politică fiscală pe fondul COVID-19 a generat declanșarea unui număr de insolvențe întârziate, care este deosebit de pronunțat în rândul firmelor mici, vulnerabile din punct de vedere financiar, având potențiale implicații pe termen lung asupra antreprenoriatului și a planului de redresare economică ([Dörr et al., 2022](#)).

O analiză întreprinsă în sectorul companiilor nefinanciare referitoare la evaluarea dificultăților corporative în ce privește aspectul lichidității și al riscului de insolvență pe fondul crizei a evidențiat o penurie de lichiditate în cazul a 25-30% dintre firmele europene în perioada martie 2020 – decembrie 2021. De asemenea, a fost estimat faptul că 10% dintre entitățile analizate care erau viabile financiar înainte de pandemie au fost pasibile de a aluneca spre riscul de insolvență până la finele anului 2021, estimări bazate pe luarea în considerare a rolului politicilor guvernamentale în acțiunea de limitare a șocului pandemic asupra mediului de afaceri. Procentajul companiilor nefinanciare de la care se așteaptă o valoare negativă a capitalurilor proprii și implicit un risc ridicat de insolvență pe fondul perioadei pandemice este în creștere la nivel mondial.

Numeroasele valuri succesive ale pandemiei și măsurile impuse în vederea minimizării pagubelor generate la nivelul economiei au perturbat semnificativ activitatea economică globală, chiar dacă sprijinul de urgență lansat de guverne a contribuit substanțial la atenuarea pe termen scurt a efectelor adverse însemnate. Pandemia reprezintă un șoc exogen cu trăsături distinctive, care îngreunează explicarea și prognozarea evoluțiilor economice pe baza modelelor documentate anterior, precum cele observate în timpul crizelor financiare precedente. ([Archanskaia et al., 2023](#))

Bilanțul măsurilor de contracarare a insolvenței afacerilor implementate la nivelul economiilor lumii ca efect al crizei pandemice, cu aplicabilitate în țări dezvoltate sau emergente, se manifestă pe două paliere, și anume: acțiuni de limitare a efectelor nefaste ale crizei și acțiuni de redresare din mijlocul furtunii pandemice. Reformarea legii insolvenței ca efect al crizelor financiare precedente, precum criza asiatică din perioada 1997-1998 și cea financiară globală aferentă anilor 2007-2008, a contribuit la facilitarea gradului de reacție și de acțiune a mediului de business la posibilul val de insolvențe după trecerea pandemiei. ([Elsinger et al., 2021](#)) Legea insolvenței oferă o serie de mecanisme cu rolul de a minimiza valorile distructive generate de derularea acestei proceduri pe fondul unor situații de criză precum cea de COVID-19. Modificarea cadrului legislativ privind insolvența în numeroase țări, precum Australia, Belgia, Columbia, Republica Cehă, Franța, Germania, Luxemburg, India, Italia, Noua Zeelandă, Peru, Polonia, Portugalia, Rusia, Singapore, Spania și Marea Britanie, a constituit coloana vertebrală a continuității afacerilor și a posibilității de a contura un plan de redresare economică postpandemică. ([Gurrea-Martínez, 2020](#))

În cadrul unui studiu centrat pe analiza literaturii de specialitate prin metoda revizuirii privind impactul COVID-19 asupra IMM-urilor a fost reliefată vulnerabilitatea companiilor în perioadele de criză în ciuda manifestării prosperității și a viabilității financiare ale acestora înaintea izbucnirii pandemiei, fapt datorat scăderii semnificative a activității comerciale în primele luni de la apariția coronavirusului. De asemenea, pe lângă eterogenitatea sectorială puternică, a fost evidențiată scăderea riscului de insolvență în același ritm cu dimensiunea firmei, IMM-urile prezentând un grad ridicat de vulnerabilitate la începutul pandemiei. ([Lalinsky & Pál, 2022](#))

Modificările pandemice privitoare la riscul de insolvență au un caracter omogen. Anticipările pre-COVID-19 arată creșterea riscului de insolvență în cazul microîntreprinderilor și al întreprinderilor mici pe durata primului val pandemic ([Lalinsky & Pál, 2022](#)).

Rezultatele empirice bazate pe studii experimentale arată că politica privitoare la amânarea datoriilor financiare ale companiilor a contribuit la asigurarea respectării principiului continuității activității, reducând probabilitatea de apariție a stării de insolvență ([Nogueira, 2022](#)).

În cei doi ani de furtună pandemică, perturbarea mediului de business din întreaga lume a fost însemnată. Totuși, prognozele privitoare la creșterea dosarelor de falimente corporative nu s-au materializat. Studiile recente indică menținerea stabilității sau chiar scăderea demarării acțiunilor de insolvență în rândul afacerilor în anumite regiuni ale lumii. Acest fapt se datorează unui complex de factori printre care toleranța legală și de reglementare, acordarea sprijinului financiar de trilioane de dolari din partea guvernelor lumii, încheierea de acorduri cu creditorii în afara procedurilor judiciare în vederea soluționării dificultăților financiare. Criza generată de COVID-19 a contribuit la direcționarea interesului către politici extrajudiciare sau hibride care pot oferi soluții flexibile și rentabile în vederea ameliorării problemelor legate de lichiditate și solvabilitate, reducând în această manieră presiunea exercitată asupra instanțelor. ([Pesme, 2022](#))

Având în vedere amploarea crizei sanitare globale, adaptarea legii insolvenței la condițiile impuse de apariția COVID-19 reprezintă o reală provocare cu care se confruntă toate sistemele judiciare ([Koshcheeva et al., 2021](#)).

Cercetarea aspectelor aferente insolvenței pe fondul crizei de coronavirus în cadrul literaturii de specialitate este confirmată prin creșterea numărului de materiale apărute cu preponderență în anii 2019 (355) și 2020 (344), rezultate generate prin intermediul platformei WoS.

Raportat la imaginea în dinamică a dizolvării companiilor, vom analiza impactul pandemic asupra statutului juridic al entităților prin prisma acestei stări de fapt în vederea evidențierii intensității dezechilibrului economic generat asupra mediului antreprenorial. Din punct de vedere juridic, dizolvarea societăților este prevăzută de Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Conform acesteia, există o serie de rațiuni care stau la baza apariției stării de dizolvare a companiilor, printre care putem enumera expirarea perioadei pentru care a fost constituită entitatea, apariția imposibilității continuității activității din cauza neputinței realizării obiectului său de activitate, declararea stării de nulitate, apariția stării de faliment ori ca urmare a deciziei acționarilor pe baza hotărârii adunării generale etc.

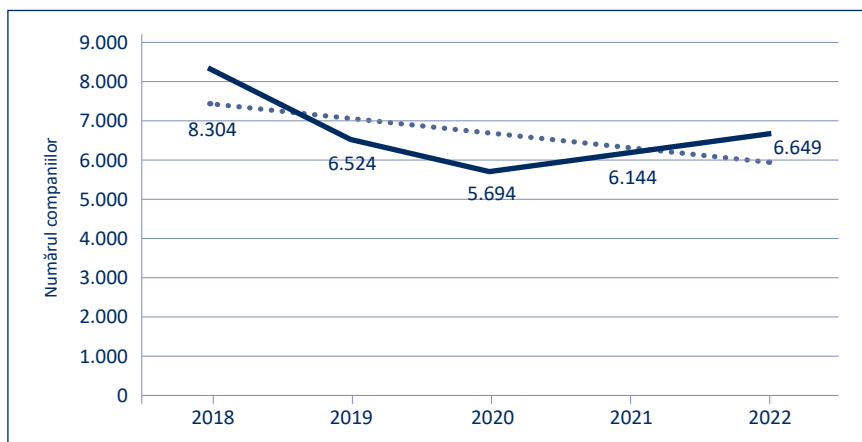
Operațiunea de dizolvare a unei entități reprezintă o parte componentă a modalităților de structurare care vizează reducerea ori încetarea activității acesteia, fiind o consecință a scăderii performanței financiare ca urmare a apariției unei stări de destabilizare economică ([Nagy & Ghica, 2022](#)).

4. Rezultate și discuții

4.1. Insolvența. Panoramă din mijlocul crizei generate de COVID-19

În vederea conturării efectelor COVID-19 asupra insolvenței companiilor vom recurge la analiza evoluției indicatorului înaintea declanșării pandemiei, în momentul de debut al acesteia și după diminuarea momentelor critice generate de criza sanitară.

Notă: Toate graficele care urmează reprezintă proiecție proprie pe baza datelor prelevate de pe site-ul Oficiului Național al Registrului Comerțului, www.onrc.ro.

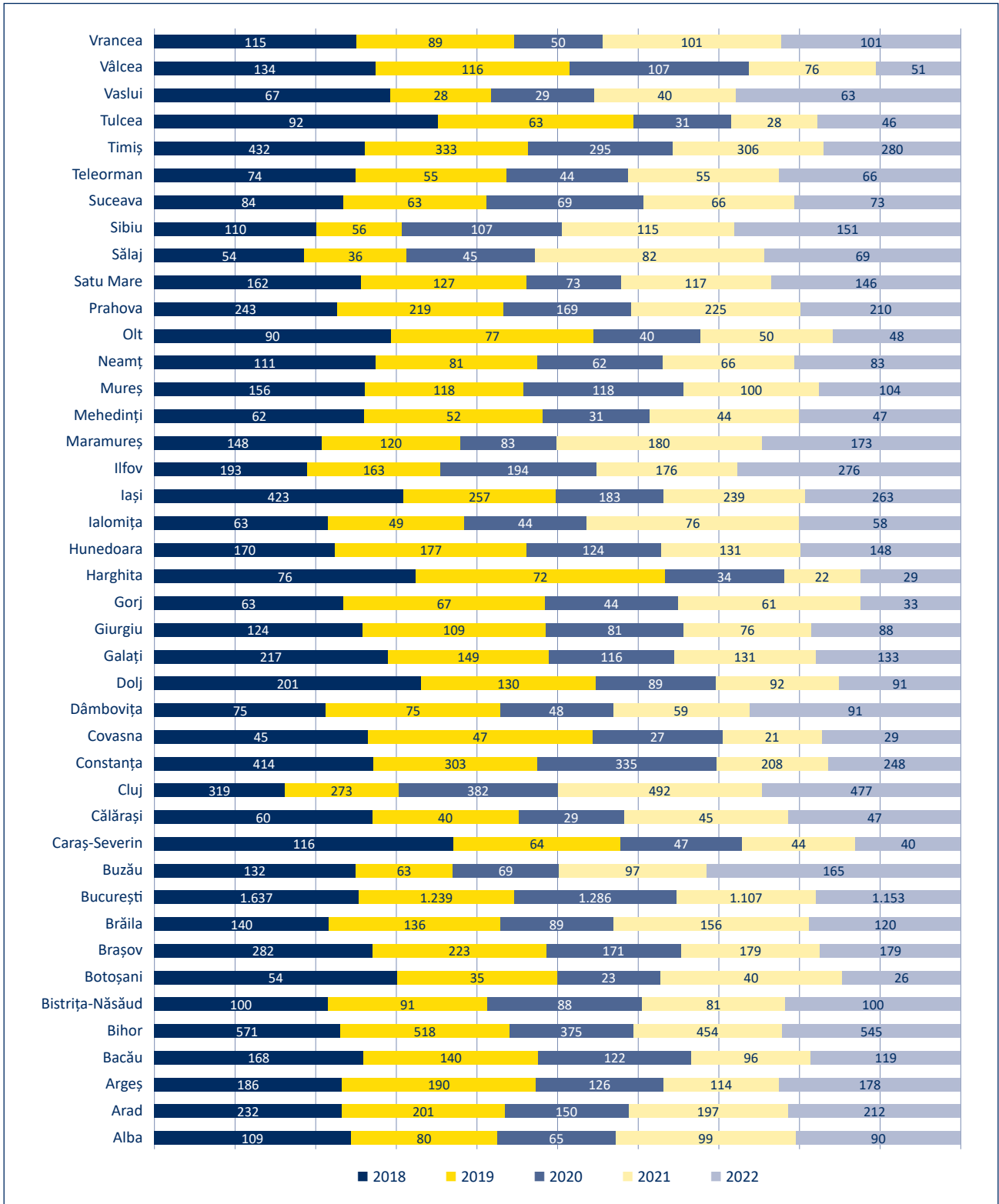
Graficul 2. Evoluția numărului de companii intrate în insolvență în intervalul 2018-2022

Așa cum este sintetizat în graficul de mai sus, în cele trei momente de analiză situația este următoarea: numărul procedurilor de insolvență demarate înainte de perioada de pandemie (în 2018 și 2019) înregistrează valori mari, urmând să scadă drastic în momentul de debut al crizei, pentru ca apoi să prezinte valori în creștere (în 2021 și 2022).

Pandemia de coronavirus a produs o undă de șoc la nivelul companiilor în materie de sistare temporară sau definitivă a activității, generând efecte drastice asupra fluxului de numerar în sensul diminuării, modificări cu impact asupra posibilității de creștere a numărului de falimente în mediul de afaceri. În acest sens, pentru prevenirea falimentului întreprinderilor pe fondul stării de criză cu caracter temporar, autoritățile competente au impus o serie de măsuri, printre care suspendarea dreptului de inițiere a procedurii de insolvență din partea debitorilor ori protejarea lor privind solicitarea demarării procedurii la cererea creditorilor pe toată durata stării de urgență. De asemenea, pe perioada stării de alertă, dispozițiile legale care reglementează obligația debitorilor de a solicita insolvența nu s-au aplicat. Aspectele menționate anterior reprezintă așadar rațiunile din spatele cifrelor prezentate în Graficul 2, și anume diminuarea bruscă a companiilor intrate în insolvență în momentul de debut al pandemiei. ([European e-Justice Portal, 2021](#))

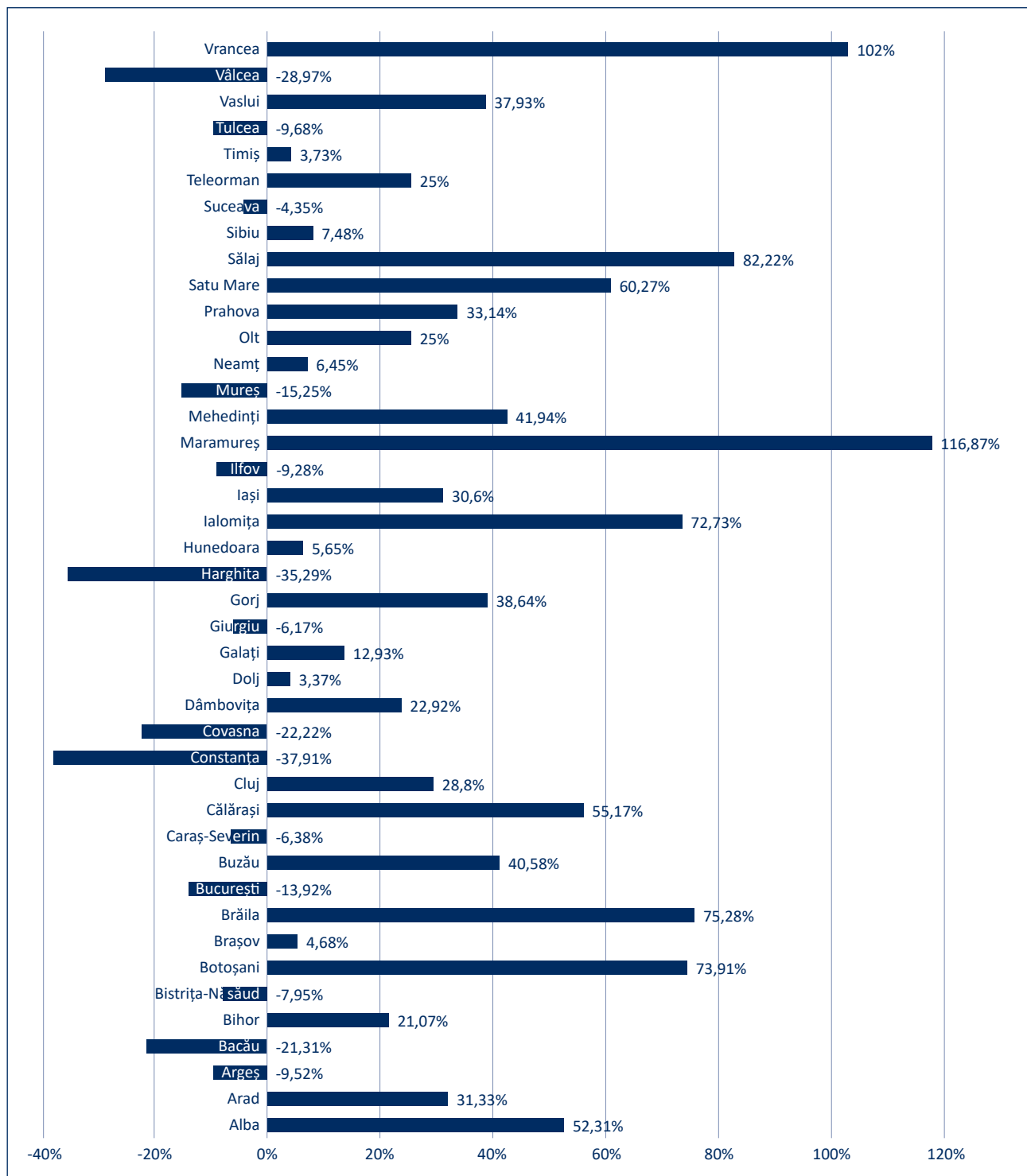
În figura următoare se constată o tendință generală de minimizare a inițiativei de derulare a operațiunii de insolvență în rândul companiilor la nivelul județelor țării în anul declanșării pandemiei. Acest aspect este justificat prin prisma restricțiilor impuse de autoritățile statului cu scopul evitării contractării economiei ca urmare a posibilității crescute de colaps general al afacerilor sensibile la COVID-19. Cel mai ridicat scor în ce privește demararea insolvenței în anul 2020 este înregistrat în București, fiind urmat de județele Cluj și Bihor. La polul opus se situează județele Botoșani, Covasna și Vaslui, cu cele mai puține întreprinderi intrate în insolvență la momentul analizei.

În manieră previzibilă, anul 2021 a fost marcat de o ușoară creștere a numărului de entități intrate în insolvență la nivelul tuturor județelor, rata de majorare fiind de 8% comparativ cu anul precedent. Totodată, cu notă generală, privitor la situația analizată cifrele s-au dublat în anul 2022 față de anul de debut al pandemiei, înregistrându-se o creștere de 16,77% a entităților aflate în dificultate economică prin prisma demarării procedurii insolvenței. Regiunea care a înregistrat cel mai ridicat scor în anul următor declanșării crizei este județul Maramureș, fiind urmat de Vrancea și Sălaj, conform Graficului 4. La polul opus, nivelul cel mai scăzut referitor la intrarea în insolvență a companiilor remarcat la un an de la începutul crizei este identificat în județele Constanța, Harghita și Vâlcea.

Graficul 3. Evoluția companiilor intrate în insolvență la nivel regional în valori absolute în intervalul 2018-2022

Graficul 4. Evoluția companiilor intrate în insolvență la nivel regional în valori relative în intervalul 2018-2022

Anul 2020 a avut efecte nefaste în toate domeniile de activitate. Imaginea următoare surprinde principalele arii de activitate influențate negativ de pandemia de coronavirus sub aspectul intrării companiilor în insolvență.

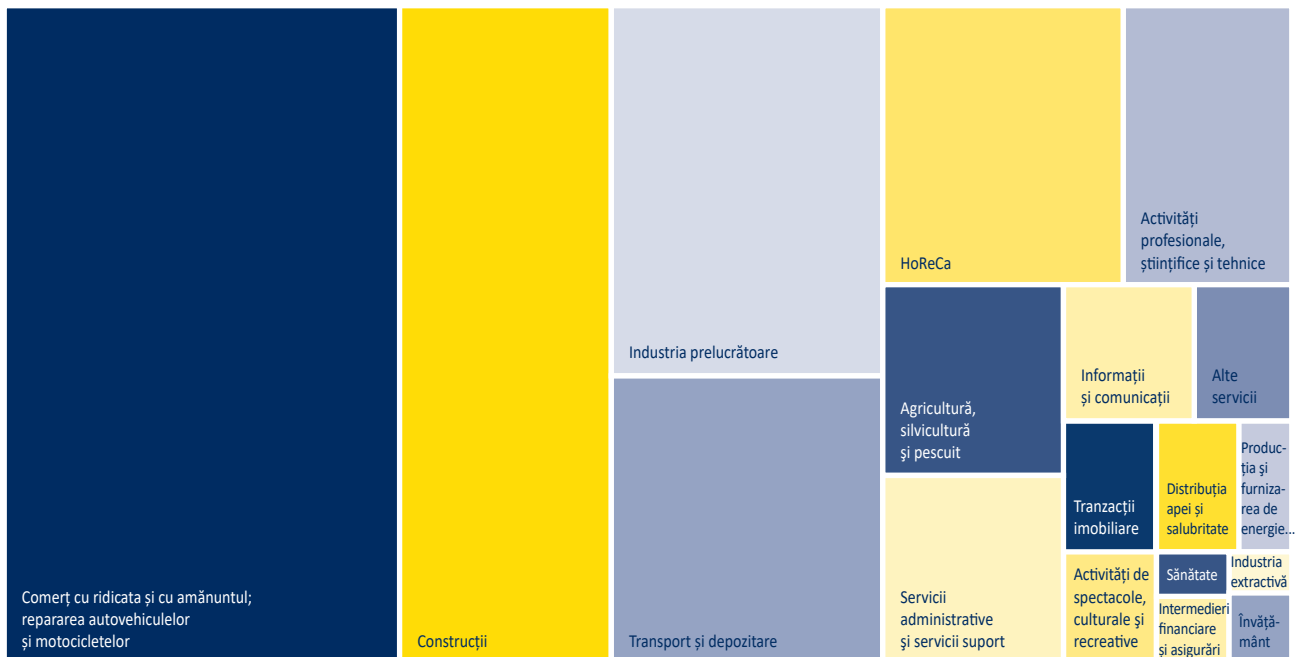

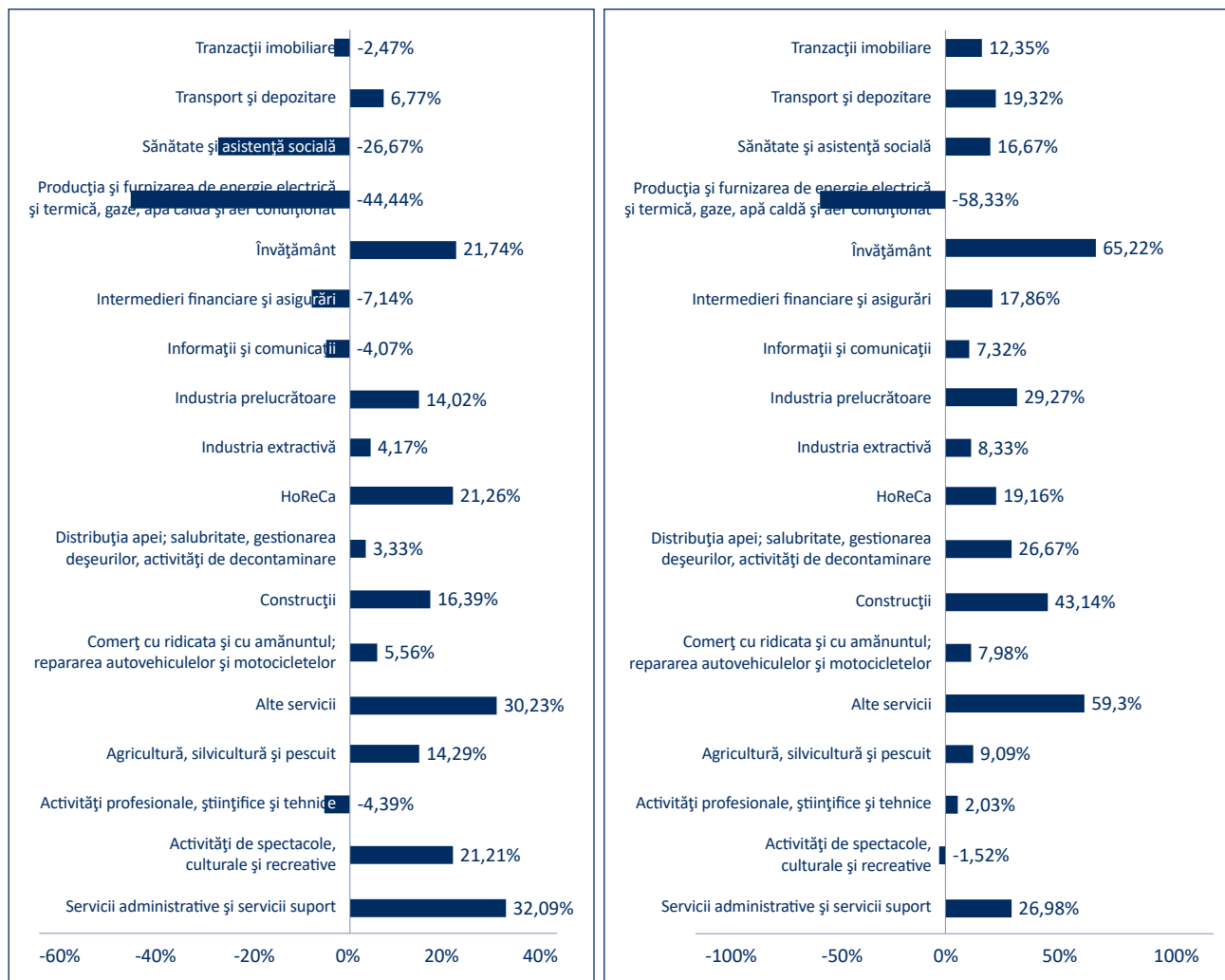
Figura 1. Principalele domenii de activitate afectate de COVID-19 în materie de intrare în insolvență a companiilor în anul 2020

Astfel, comerțul cu ridicata și cu amănuntul și repararea autovehiculelor și motocicletelor înregistrează cel mai ridicat scor, cu un număr de 1.691 de companii intrate în insolvență, urmate de construcții, cu 896 de entități aflate în dificultate financiară, și de industria prelucrătoare. Sferele de activitate asupra cărora criza sanitară a avut un impact relativ redus în anul de debut sunt reprezentate de învățământ, industria extractivă și de domeniul intermediarilor financiare și asigurărilor.

O privire de ansamblu asupra dinamicii insolvenței denotă o serie de modificări la un an de la momentul apariției crizei sanitare cu rezonanțe economice asupra activității întreprinderilor, aspect relevat în următorul grafic. Astfel, ariile de activitate care au cunoscut o creștere în 2021 față de 2020 privind intrarea în insolvență a companiilor sunt serviciile administrative și serviciile suport, cu o rată în dinamică de 32,09%, fiind urmate de alte servicii, conform Graficului 5. Dificultăți economice prisma tematicii studiate se identifică și la nivelul industriei HoReCa, al activităților de spectacole, culturale și recreative și al învățământului. În cazul producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat și al sănătății și asistenței sociale se remarcă o tendință descrescătoare a demarării procedurii de insolvență. O scurtă analiză a dinamicii intrării în insolvență a firmelor în 2022 comparativ cu 2020 relevă faptul că un domeniu afectat semnificativ după pandemie este învățământul, cu o majorare a ratei intrării în insolvență de 65,22%, urmat de alte servicii, cu 59,3%, și de construcții, cu o creștere de 43,14%.

Măsurile guvernamentale adoptate ca răspuns la apariția colapsului financiar cauzat de perioada pandemică au stopat considerabil falimentele companiilor, numărul acestora reducându-se cu 70% în 2021 față de 2019. Scăderea cazurilor de entități intrate în faliment demonstrează eficiența aplicării facilităților oferite de autorități pe timpul crizei. (Djankov & Zhang, 2021)

Graficul de mai jos ilustrează evoluția companiilor intrate în insolvență, pe domenii de activitate, în intervalele 2020-2021 și 2020-2022.

Graficul 5. Evoluția companiilor intrate în insolvență, pe domenii de activitate, în intervalele 2020-2021 și 2020-2022

În cadrul raportului realizat de Allianz Trade cu titlul *2021-2022: Vaccine Economics* (Allianz, 2022) este sintetizat statusul insolvențelor în perioada 2018-2022 în rândul companiilor din cele șase regiuni geografice principale la nivel de mapamond, după cum poate fi observat mai jos.

Statusul insolvențelor la nivel mondial în intervalul 2018-2022

	Valori absolute					Modificări anuale, în %					%	
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2021 versus 2019	2022 versus 2019
Index* global	112	122	110	138	155	11	9	-10	25	12	13	27
Index* America de Nord	60	62	63	86	97	-4	3	3	36	13	40	57
Statele Unite ale Americii	22.158	22.720	23.500	32.000	36.000	4	3	3	36	13	41	58
Canada	2.677	2.746	2.250	3.000	3.400	-1	3	-18	33	13	9	24
Index* America Latină	192	216	217	265	284	38	13	1	22	7	23	31
Brazilia	2.751	2.887	2.450	3.610	3.700	1	5	-15	47	2	25	28
Columbia	1.243	1.272	1.100	1.400	1.560	53	2	-14	27	11	10	23
Chile	1.386	1.701	1.880	2.150	2.300	32	23	11	14	7	26	35

	Valori absolute					Modificări anuale, în %					%	
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2021 versus 2019	2022 versus 2019
Index* Europa de Vest	133	134	110	141	164	0	1	-18	28	17	5	23
Index* Zona euro	146	147	122	156	183	-2	1	-17	29	17	6	24
Germania	19.302	18.749	16.076	16.900	19.500	-4	-3	-14	5	15	-10	4
Franța	54.394	51.413	32.900	50.000	60.500	-1	-5	-36	52	21	-3	18
Regatul Unit	21.161	22.078	15.410	20.250	25.300	10	4	-30	31	25	-8	15
Italia	11.227	11.106	5.500	9.500	12.500	-7	-1	-50	73	32	-14	13
Spania	3.915	4.162	4.080	4.900	5.640	0	6	-2	20	15	18	36
Țările de Jos	3.633	3.792	3.290	4.100	4.800	-6	4	-13	25	17	8	27
Elveția	4.952	4.923	4.300	5.200	5.500	4	-1	-13	21	6	6	12
Suedia	7.223	7.358	7.000	7.500	7.900	13	2	-5	7	5	2	7
Norvegia	5.010	5.013	3.900	5.500	5.900	10	0	-22	41	7	10	18
Belgia	9.878	10.598	7.300	12.100	12.900	-1	7	-31	66	7	14	22
Austria	4.980	5.018	3.300	5.400	6.000	-2	1	-34	64	11	8	20
Danemarca	2.434	2.590	2.250	2.900	3.300	7	6	-13	29	14	12	27
Finlanda	2.954	2.989	2.350	2.940	3.450	14	1	-21	25	17	-2	15
Grecia	82	94	85	110	130	-28	15	-10	29	18	17	38
Portugalia	2.694	2.560	2.560	3.150	3.500	-13	-5	0	23	11	23	37
Irlanda	767	568	600	780	900	-12	-26	6	30	15	37	58
Luxemburg	1.356	1.445	1.330	1.640	1.730	33	7	-8	23	5	13	20
Index* Europa Centrală și de Est	236	243	252	302	315	-16	3	4	20	4	24	30
Rusia	10.282	11.741	10.500	13.400	13.700	-11	14	-11	28	2	14	17
Turcia	13.593	14.050	15.700	17.850	18.400	-8	3	12	14	3	27	31
Polonia	988	969	1.140	1.330	1.370	10	-2	18	17	3	37	41
Republica Cehă	6.140	8.620	9.300	11.500	11.500	-15	40	8	24	0	33	33
România	8.304	6.524	6.200	7.200	8.000	-9	-21	-5	16	11	10	23
Ungaria	5.692	5.176	4.350	5.200	6.100	-13	-9	-16	20	17	0	18
Slovacia	1.959	2.447	1.929	2.186	2.452	124	25	21	13	12	-11	0
Bulgaria	476	506	535	669	756	9	6	6	25	13	32	49
Lituania	2.091	1.610	770	1.600	2.100	-30	23	-52	108	31	-1	30
Letonia	593	557	350	610	720	2	-6	-37	74	18	10	29
Estonia	273	148	120	200	250	-20	-46	-19	67	25	36	69
Index* Africa și Orientul Mijlociu	148	163	147	174	184	0	10	-10	19	6	7	13
Africa de Sud	1.845	2.042	2.050	2.550	2.700	-1	11	0	24	6	25	32
Maroc	7.944	8.439	7.300	8.500	9.000	-1	6	-13	16	6	1	7
Index* Asia Pacific	117	139	118	144	163	42	19	-15	22	13	4	18
China	10.600	11.826	11.850	12.700	13.600	69	12	0	7	7	7	15
Japonia	8.235	8.383	8.200	8.900	9.500	-2	2	-2	9	7	6	13
India	965	1.895	740	1.600	2.500			-61	116	56	-16	32
Australia	6.317	6.405	3.750	7.050	7.050	3	1	-41	88	0	10	10
Coreea de Sud	469	414	400	470	470	-5	-12	-3	18	0	14	14
Taiwan	217	205	205	220	230	-4	-6	0	7	5	7	12
Singapore	207	287	330	400	340	23	39	15	21	-15	39	18
Hong Kong	255	244	250	300	300	-14	-4	2	20	0	23	23
Noua Zeelandă	2.133	1.907	1.600	2.100	2.100	3	-11	-16	31	0	10	10

* Index 100: 2000

Sursa: Allianz, 2022.

Referitor la indexul insolvențelor aferent celor șase regiuni geografice cuprinse în analiză, și anume America de Nord, America Latină, Europa de Vest, Europa Centrală și de Est, Africa și Asia, surprins pe o perioadă de cinci ani, se remarcă o creștere în dinamică a indicatorului în intervalul 2018-2019, înainte de momentul apariției pandemiei, cu 11%, respectiv 9%. Cea mai mare creștere a ratei insolvenței în rândul companiilor, de 25%,

se observă la un an după debutul perioadei pandemice. Printre regiunile afectate semnificativ de intrarea în insolvență a firmelor se numără America de Nord, multe entități declarându-și insolvența la un an de la declanșarea crizei sanitare mondiale.

Indexul global care măsoară rata insolvenței companiilor înregistrează o creștere cu 27% în 2022 față de 2019, cel mai ridicat nivel fiind identificat în America de Nord. Anul declanșator al perioadei de criză marchează cele mai numeroase rate negative ale demarării procedurii de insolvență, 31 de țări din cele 44 cuprinse în studiu raportând astfel de valori. Anul 2021 înregistrează o creștere semnificativă a entităților aflate în colaps financiar, regiunea cu cea mai ridicată valoare fiind India, cu o cotă pozitivă a insolvențelor de 116%, urmată de Lituania, cu 108%, și Italia, cu 73%.

Va urma...

Bibliografie

1. Archanskaia, E., Canton, E., Hobza, A., Nikolov, P., Simons, W. (2023), *The Asymmetric Impact of COVID-19: A Novel Approach to Quantifying Financial Distress Across Industries*, European Economic Review, vol. 158, <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2023.104509>.
2. Boeriu, V. (2021), *Pandemia a demonstrat că limitele există pentru a fi depășite, în special în sănătate*, Deloitte România, <https://www2.deloitte.com/ro/ro/pages/tax/articles/pandemia-a-demonstrat-ca-limitele-exista-pentru-a-fi-depasite--in-special-in-sanatate.html>.
3. Botar, C.-F. (2023), *Implicații ale valului pandemic asupra inițiativei antreprenoriale din România*, CECCAR Business Review, nr. 5, pp. 2-14, <https://doi.org/dx.doi.org/10.37945/cbr.2023.05.01>.
4. Burz-Pînzaru, A. (2021), *Antreprenoriatul român în anii pandemiei*, Deloitte România, <https://www2.deloitte.com/ro/ro/pages/legal/articles/antreprenoriatul-roman-in-anii-pandemiei.html>.
5. Burz-Pînzaru, A. (2022), *Antreprenoriatul românesc: testul „furtunii perfecte”*, Deloitte România, <https://www2.deloitte.com/ro/ro/pages/about-deloitte/articles/antreprenoriatul-romanesec-testul-furtunii-perfecte.html>.
6. Demmou, L., Calligaris, S., Franco, G., Dlugosch, D., McGowan, M.A., Sakha, S. (2021), *Insolvency and Debt Overhang Following the COVID-19 Outbreak: Assessment of Risks and Policy Responses*, OECD, <https://doi.org/10.1787/747a8226-en>.
7. Djankov, S., Zhang, E. (2021), *When Insolvent Firms Become a Worry, Revise Bankruptcy Laws*, în *ECB Forum on Central Banking. Beyond the Pandemic: The Future of Monetary Policy. Conference Proceedings, 28-29 September 2021*, European Central Bank, pp. 53-59.
8. Dörr, J.O., Licht, G., Murmann, S. (2022), *Small Firms and the COVID-19 Insolvency Gap*, Small Business Economics, vol. 58, pp. 887-917, <https://doi.org/10.1007/s11187-021-00514-4>.
9. Elsinger, H., Fessler, P., Kerbl, S., Schneider, A., Schürz, M., Wiesinger, S. (2021), *The Calm Before the Storm? Insolvencies During the COVID-19 Pandemic*, Financial Stability Report, nr. 41, pp. 57-76.
10. Eni, M. (2022), *Scientific Communication in Online Environment*, <https://doi.org/10.5281/ZENODO.7129543>.
11. Gurrea-Martínez, A. (2020), *Insolvency Law in Times of COVID-19*, Ibero-American Institute for Law and Finance, Working Paper 2/2020, <https://doi.org/10.2139/ssrn.3562685>.
12. Kaya, O. (2022), *Determinants and Consequences of SME Insolvency Risk During the Pandemic*, Economic Modelling, vol. 115, <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2022.105958>.
13. Koshcheeva, E.S., Minnullina, K.A., Folgerova, J.N. (2021), *Insolvency Law Adaptation to the Covid-19 New Challenges: The Process of Destigmatisation and the Focus on the Rehabilitation of Business*, SHS Web of Conferences, vol. 126, <https://doi.org/10.1051/shsconf/202112606005>.
14. Lalinsky, T., Pál, R. (2022), *Distribution of COVID-19 Government Support and Its Consequences for Firm Liquidity and Solvency*, Structural Change and Economic Dynamics, vol. 61, pp. 305-335, <https://doi.org/10.1016/j.strueco.2022.03.008>.
15. Lică, F.I. (2012), *Noțiunea de insolvență și bancrută în legislația română*, Studii Juridice Universitare, nr. 1-2, pp. 185-188, https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/47503.

16. Menezes, A., Gropper, A. (2021), *Overview of Insolvency and Debt Restructuring Reforms in Response to the COVID-19 Pandemic and Past Financial Crises*, World Bank, <https://doi.org/10.1596/35425>.
17. Munteanu, F., Niță, M., Stanciu, M. (2020), *Procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență pe durata stării de alertă – primele măsuri adoptate în contextul actualei pandemii*, Deloitte România, <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/business-continuity/articles/procedurile-de-prevenire-a-insolventei-si-de-insolventa-pe-durata-starii-de-alerta-primele-masuri-adoptate-in-contextul-actualei-pandemii.html>.
18. Muro, S. (2021), *The Calm Before the Storm: Early Evidence on Business Insolvency Filings After the Onset of COVID-19*, Guidance Notes on the COVID-19, World Bank Group, Washington, D.C.
19. Nagy, C.M., Ghica, E.D. (2022), *Modalitățile de restructurare care vizează reducerea sau încetarea activității unei societăți*, Studii Juridice Universitare, nr. 2, pp. 123-130, <https://doi.org/10.54481/sju.2022.2.10>.
20. Nogueira, G. (2022), *Corporate Insolvency and Restructuring During COVID-19*, Banco de Portugal Economic Studies, vol. 8, nr. 3, pp. 3-25, <https://ideas.repec.org/a/ptu/bdpart/e202208.html>.
21. Pesme, J. (2022), *Stimulus Prevented a Global Flood of Post-COVID Insolvencies; Bankruptcy Reforms Remain Urgent*, World Bank Blogs, <https://blogs.worldbank.org/psd/stimulus-prevented-global-flood-post-covid-insolvencies-bankruptcy-reforms-remain-urgent>.
22. Simion, C., Preda, A. (2020), *Investițiile în cercetare-dezvoltare, o cale de ieșire din criza generată de COVID-19. Cum se poziționează România?*, Deloitte România, <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/business-continuity/articles/investitiile-in-cercetare-dezvoltare-o-cale-de-iesire-din-criza-generata-de-covid-19-cum-se-pozitioneaza-romania.html>.
23. Singh, R., Thakkar, H. (2021), *Settlements and Resolutions Under the Insolvency and Bankruptcy Code: Assessing the Impact of Covid-19*, The Indian Economic Journal, vol. 69, nr. 3, pp. 568-583, <https://doi.org/10.1177/00194662211013218>.
24. Stef, N., Bissieux, J.-J. (2022), *Resolution of Corporate Insolvency During COVID-19 Pandemic. Evidence from France*, International Review of Law and Economics, vol. 70, <https://doi.org/10.1016/j.irle.2022.106063>.
25. Yelin, D., Wirtheim, E., Vetter, P., Kalil, A.C., Bruchfeld, J., Runold, M., Guaraldi, G., Mussini, C., Gudiol, C., Pujol, M., Bandera, A., Scudeller, L., Paul, M., Kaiser, L., Leibovici, L. (2020), *Long-Term Consequences of COVID-19: Research Needs*, The Lancet Infectious Diseases, vol. 20, nr. 10, pp. 1115-1117, [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(20\)30701-5](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(20)30701-5).
26. Zupic, I., Čater, T. (2015), *Bibliometric Methods in Management and Organization*, Organizational Research Methods, vol. 18, nr. 3, pp. 429-472, <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>.
27. Allianz (2021), *Riscul de insolvență: explicarea efectului de domino al pandemiei de Covid-19*, Allianz Trade, https://www.allianz-trade.com/ro_RO/stiri-si-analize/sfaturi-de-afaceri/carta-electronica-riscul-de-insolventa-si-efectul-de-domino-al-pandemiei-de-covid-19/riscul-de-insolventa-explicarea-efectului-de-domino-al-pandemiei-covid-19.html.
28. Allianz (2022), *2021-2022: Vaccine Economics*, Allianz Trade, https://www.allianz-trade.com/en_global/news-insights/economic-insights/2021-22-vaccine-economics.html.
29. Banca Europeană de Investiții (2022), *Răspunsul prin inovare. Raport de activitate 2021*, https://www.eib.org/attachments/publications/eib_activity_report_2021_ro.pdf.
30. European e-Justice Portal (2021), *Impactul COVID-19 în materie civilă și de insolvență*, https://e-justice.eu/37843/RO/covid19_impact_on_civil_and_insolvency_matters?ROMANIA&member=1.
31. KPMG (2022), *Facilități fiscale și alte instrumente de stimulare a activităților de cercetare-dezvoltare – un potențial semnificativ la îndemâna României*, https://doingbusiness.ro/media/files/636df41e12be5_cercetare_dezvoltare_inovare_web.pdf.
32. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (2020), *Pilonul III – Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate, cercetare, dezvoltare și inovare, precum și o piață internă funcțională, cu întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) puternice*.
33. Legea societăților nr. 31/1990, republicată în Monitorul Oficial nr. 1.066/17.11.2004, cu modificările și completările ulterioare.
34. Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, publicată în Monitorul Oficial nr. 466/25.06.2014, cu modificările și completările ulterioare.